

в основному введені з U12 більшість змагання переходячи від регіональних. Підтримка з боку національного об'єднання більше половини клубів досі не мають підтримки для футболу або управління від НС більш ніж 2/3 з клубів підтверджуються, що їх Н.А. визначила загальне бачення розвитку футболу та більшість з них числовій апертури також розробили програми коучингу, це йде рука об руку, з організацією курсів для тренерів майже всі Н.А. організуємо курси і конференції близько половини з них також організувати сесій коучингу половина клубів отримують підтримку від їх Н.А. для медичного обстеження в деяких випадках є також національний моніторинг 3/4 з клубів отримати вигоду з національної системи компенсації, 1/3 з клубів підписали джентльменську угоду 69% з молодіжних академій, принаймні кілька задоволені системою компенсації на національному рівні.

#### **ЛІТЕРАТУРА**

1. Ніколаєнко В. В. Аналіз ігрової діяльності футболістів в провідних командах Європи / В. В. Ніколаєнко, Б.А. Балан // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2012. - № 9. – С. 64-68.
2. Ніколаєнко В. В. Практичні аспекти вдосконалення тренувальної діяльності та системи проведення змагань на етапі підготовки до вищих досягнень у футболі / В. В. Ніколаєнко, Б. А. Балан // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2013. – № 2. – С. 23-27.
3. Петухов А.А. Футбол. Формирование основ индивидуального технико-тактического мастерства юных футболистов. Проблемы и пути решения: монография / А. В. Петухов. – М.: Советский спорт, 2006. - 232 с.
4. Платонов В. Н. Система подготовки в олимпийском спорте. Общая теория и её практические приложения / В. Н. Платонов. – К.: Олимпийская литература, 2004. – 808 с.
5. Платонов В. Н. Периодизация спортивной тренировки. Общая теория и ее практическое применение / В. Н. Платонов.– К.: Олимпийская литература, 2013. – 624 с.
6. Селуянов В. Н. Футбол: проблемы физической и технической подготовки / В. Н. Селуянов, К. С. Сарсания, В. А. Заборов. – Долгопрудный: Издательский дом «ИНТЕЛЛЕКТИК», 2012. – 160 с.
7. Balyi I. Sport System Building and Long-term Athlete Development in British Columbia / I. Balyi. - Canada: SportsMed BC, 2001. – 194 p.
8. Developing football for everyone: National Game Strategy 2011–15 / The Football Association. – London, 2011. – 30 p.
9. McLeish H. Review of Scottish Football: Grassroots, Recreation and Youth Development / H. McLeish. – Glasgow: Scottish FA, 2010. – 67 p.
10. Michels R. Team Building: The Road to Success / R. Michels: Cardinal Publishing Group, 2001. – 298 p.
11. Turner T. Total Player Development / T. Turner. – Indianapolis: Ohio Youth Soccer Association, 2006- 91 p.
12. UEFA Club Licensing System Manual (Version 2.0) / UEFA, 2006. – 286 p.
13. w.w.w. [gnkdinamo.hr](http://gnkdinamo.hr)
14. w w w . e s a e u r o p e . c o m

**Фотинюк В.Г.**

**Національний авіаційний університет**

### **ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІНЖЕНЕРА – МЕХАНІКА З ОБСЛУГОВУВАННЯ ТА РЕМОНТУ ПОВІТРЯНИХ СУДЕН ТА ВИМОГИ ДО ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ**

*У статті відображаються результати дослідження щодо визначення складу особливостей професійної діяльності та професійно важливих якостей в осіб за фахом інженер – механік з обслуговування та ремонту повітряних суден та здійснення професійно-прикладної фізичної підготовки. Проаналізовано результати хронометрування робочих дій на розвиток професійних важливих якостей, рухових і особистісних здібностей майбутніх інженерів авіаційної галузі, які є важливою складовою професійної освіти, яка сприяє формуванню необхідного рівня фізичної та функціональної готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності.*

**Ключові слова:** професійно важливі якості, хронометрування, інженер – механік, опитування, професійно-прикладна фізична підготовка.

**Фотинюк В.Г. Особенности профессиональной деятельности инженера – механика по обслуживанию и ремонту воздушных судов и требования к профессионально-прикладной физической подготовке. В статье отражаются результаты исследования по определению состава особенностей профессиональной деятельности и профессионально важных качеств у лиц по специальности инженер – механик по обслуживанию и ремонту воздушных судов и осуществления профессионально-прикладной физической подготовки. Проанализированы результаты хронометрирования рабочих действий на развитие профессионально важных качеств, двигательных и личностных способностей будущих инженеров авиационной отрасли, которые являются важной составляющей профессионального образования, которая**

способствует формированию необходимого уровня физической и функциональной готовности будущих специалистов к профессиональной деятельности.

**Ключевые слова:** профессионально важные качества, хронометрирования, инженер - механик, опрос, профессионально-прикладная физическая подготовка.

**Fotyuk V.G. Features of the professional engineer – mechanical maintenance and repair of aircraft and requirements for vocational and applied physical training.** The paper shows the results of research on the determination of characteristics of professional and professionally important qualities in people an engineer - mechanical maintenance and repair of aircraft and of vocational and applied physical training. In the performance of professional duties specific to the activities and work of engineer – mechanical maintenance and repair of aircraft functional organs and systems can withstand great exercise, as their mode of work has its own characteristics: the current schedule changes (including work in night shifts), normalized time; determined by regulation of labor during the work shift; diverse nature of the work; Interval mode working operations. Engineer – mechanic during the work shift has to suffer the negative impact of high and low ambient temperature, working in high noise, vibration and dust, which requires increasing the resistance of the organism. We conducted a timing job action showed that during a shift engineer – mechanic performs various types of aircraft maintenance (PS): prompt, intermittent, seasonal, maintenance during storage of aircraft and their special maintenance. An analysis of the characteristics of working operations that prevail during the work shift, it was found that in general they can be divided into the following groups: simple and complex coordination on actions that require the application of considerable muscular effort; difficult for coordinating actions that require precision in putting muscular effort; operations that require the manifestation of visual, auditory and tactile control; operations that require long-term preservation of static positions and performance at high altitude to 15m with the restriction area of support, custom operations. These features professional activities requiring a high level of coordination abilities, static, dynamic and power of endurance, strength, flexibility, and development of visual, auditory and tactile analyzers. Results timekeeping job action on the development of professionally important qualities of movement and personal abilities of future engineers aviation industry, which is an important component of professional education, which contributes to the required level of physical and operational readiness of future specialists to the profession

**Key words:** professionally important qualities, timing engineer – mechanic, polls, professionally applied physical training.

**Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями.** Сучасна авіаційна техніка дозволяє здійснювати польоти великої тривалості. Для виконання таких польотів необхідно забезпечити збереження та обслуговування авіаційної техніки, а також її ремонт, що характеризується відносно великою ємністю робіт, які виконуються перед вильотом або після посадки повітряного судна. Відомо, що професійна діяльність значною мірою детермінує прояв тих чи інших особливостей даного виду професійної діяльності. *Матеріали даної статті відображають результати дослідження науково-педагогічними працівниками кафедри фізичного виховання Національного авіаційного університету (м. Київ) теми № 14/120807 "Структура і зміст навчальних занять з фізичного виховання вибіркової спрямованості зі студентами першого курсу НАУ," орієнтованої на здійснення професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх інженерів – механіків з обслуговування та ремонту повітряних суден.*

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Професійно важливі якості фахівця та способи їх формування розглядалися багатьма авторами педагогічних, психологічних, та соціальних досліджень. Вітчизняні та зарубіжні науковці (А. Дяченко, 1997; О. Каравашкіна, 2000; В. Єжков, 2003; В. Філінков, 2003; В. Артем'єв, 2005; Р. Римик, 2006; О. Церковна, 2007; Н. Борейко, 2008; І. Бондаренко, 2009; В. Кабачков, С. Полієвський, 2010; С. Канишевський, Р. Раєвський 2012) акцентують увагу на підвищенні ефективності виробничих процесів у різних сферах господарської діяльності, які зумовлюють необхідність реорганізації фізичного виховання і значного посилення ролі його складової – професійно-прикладної фізичної підготовки як бази для успішного оволодіння трудовими процесами. Однак аналіз практичної діяльності доводить, що існує ряд проблем у професійно-прикладній фізичній підготовці майбутніх інженерів – механіків з обслуговування та ремонту повітряних суден, що свідчить про доцільність удосконалення її методики навчання, які використовуються в навчальному процесі.

**Метою даної статті** є визначення особливостей професійної діяльності інженера – механіка з обслуговування та ремонту повітряних суден та вимоги до професійно-прикладної фізичної підготовки.

**Результати досліджень.** Професійні уміння, що відображають специфіку професії інженера – механіка, представлені в кваліфікаційних характеристиках. Для інженера – механіка, який здійснює технічне обслуговування та ремонт повітряних суден, а також всі види забезпечення польотів, опис навичок і умінь представлено наступним чином: змістом роботи зазначених фахівців є комплекс проблем і завдань підвищення ефективності та якості технічного й технологічного обслуговування й ремонту авіаційної техніки. Об'єктами діяльності цих спеціалістів є технічне обслуговування яке проводиться на основі вибору та обґрунтування оптимальних стратегій – режимів, програм та ремонту авіаційної техніки; визначення методів і засобів

діагностування і прогнозування технічного стану авіаційної техніки і метрологічного забезпечення; відбору методів підвищення надійності, контролю придатності, експлуатаційної і ремонтної технологічності авіаційної техніки. Працівник здійснює контроль за діяльністю підпорядкованого персоналу під час обслуговування авіаційної техніки і ремонтних робіт та випробувань устаткування; додержання правил експлуатації технічного обслуговування і нагляду за ними. В обов'язки входить огляд технічного обслуговування повітряних суден або їх елементів та систем (планера, двигуна, електро, радіо та іншого обладнання) та винесення рушення про придатність до польоту повітряного судна або його елементів [1].

При виконанні професійних обов'язків характерних для діяльності і праці інженера – механіка з обслуговування та ремонту повітряних суден, функціональні органи та системи організму витримують великі фізичні навантаження, так як їх режим праці має свої особливості: поточний графік змін (включаючи роботу у нічні зміни); нормований робочий день; детермінована регламентація праці упродовж робочої зміни; різноплановий характер роботи; інтервальний режим робочих операцій. Інженерам – механікам упродовж робочої зміни доводиться зазнавати негативного впливу високих і низьких температур зовнішнього середовища, працювати в умовах підвищеного шуму, вібрації та запиленості, що вимагає підвищення резистентності організму. Проведене нами хронометрування робочих дій показало, що упродовж робочої зміни інженер – механік виконує різні види технічного обслуговування повітряних суден (ПС): оперативне, періодичне, сезонне, технічне обслуговування під час зберігання ПС та їх спеціальне технічне обслуговування. У результаті аналізу особливостей робочих операцій, які переважають упродовж робочої зміни, встановлено, що в цілому їх можна розподілити на такі підгрупи: прості і складні за координацією дії, що вимагають докладання значних м'язових зусиль; складні за координацією дії, що вимагають точності у докладанні м'язових зусиль; операції, які вимагають прояву зорового, слухового і тактильного контролю; операції, які вимагають тривалого збереження статичних положень та виконання роботи на підвищеній висоті до 15м з обмеженням площі опори, нетипові операції. Такі особливості професійної діяльності вимагають високого рівня розвитку координаційних здібностей, статичної, динамічної і силової витривалості, сили, гнучкості, а також розвитку зорового, слухового і тактильного аналізаторів.

Нами встановлено, що переважну більшість часу інженери – механіки обмежені у руховій активності, їм необхідно тривалий час перебувати у статичних вимушених положеннях тіла. Так у середньому близько 50,16% робочого часу вони знаходяться у положенні стоячи, 14,11% – у положенні сидячи, 16,49% – у положенні присівши, 10,83% – у положенні напівприсівши, що представлено на (Рис.1). Це значною мірою погіршує кровообіг нижніх кінцівок, тазу та черевної порожнини.

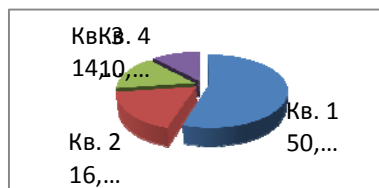


Рис. 1. Особливості робочої пози інженера – механіка з обслуговування та ремонту ПС

Тривале перебування у статичному вертикальному положенні (36,67% робочого часу) погіршує стан стопи, розвиваючи плоскостопість. Перебування інженером – механіком у положенні нахилу (близько 63,33% робочого часу) із поворотами ліворуч або праворуч, створюють небезпеку порушення постави, погіршують процеси травлення, перешкоджає повноцінній роботі серця і дихальної системи (Рис. 2).

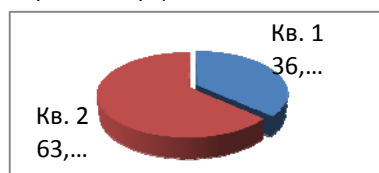


Рис. 2. Особливості положень тіла під час робочих операцій інженера – механіка з обслуговування та ремонту ПС

Необхідно відзначити, що за таких умов дихання стає поверхневим, погіршується вентиляція легень, знижується обмін речовин. Очевидно, що одним із профілактичних заходів професійно-прикладної фізичної підготовки з формування у майбутніх інженерів-механіків м'язового корсету, та який впливає на поліпшення обмінних процесів. (Рис. 3).

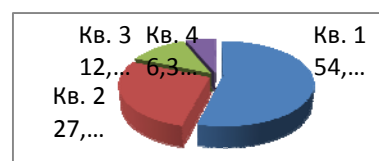


Рис. 3. Особливості положення рук під час робочих операцій інженера – механіка з обслуговування та ремонту ПС

Під час хронометрування нами встановлено, що близько 54,58% часу працівники виконують робочі операції з положенням рук догори або вперед, 27,63% руки вниз, 12,42% руки праворуч, або ліворуч, 6,37% руки назад, що вимагає прояву статичної та динамічної силової витривалості. Усе вищевикладене свідчить про те, що умови праці цих фахівців вимагають ґрунтовної різнобічної фізичної підготовленості, сили основних м'язових груп, витривалості, особливо спеціальної, що буде дозволяти тривалий час виконувати специфічну роботу, спритності та гнучкості для вільного пересування по площинах літака і можливості діставатися до самих важкодоступних місць. Для визначення міри важливості розвитку фізичних і психофізіологічних якостей, нами був проведений експертний аналіз, який дозволив визначити, що найбільш значними чинниками для професійної діяльності інженера – механіка постають загальна витривалість (25,0%), статична витривалість (16,0%), координація рухів (особливо рук і пальців) (16,0%), сила (20,0%), гнучкість (12,0%). Менш важливими у професійній діяльності інженера – механіка з обслуговування та ремонту повітряних суден є ступінь розвитку такої фізичної якості як швидкість 3,0%. Характерно, що міра важливості розвитку психофізичних якостей (функція уваги, оперативність мислення, пам'ять) у сумі склала 8,0% (Рис.4).

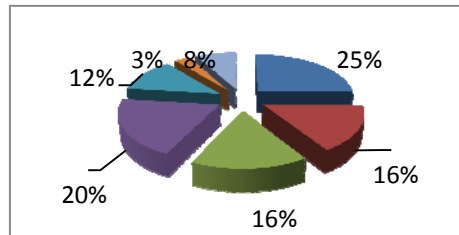


Рис. 4. Взаємозв'язок фізичних і психофізіологічних якостей, що є визначальними для професійної діяльності інженера – механіка з обслуговування та ремонту повітряних суден

В результаті аналізу (медичних карток) і бесіди було виявлено, що для інженерів – механіків з обслуговування та ремонту повітряних суден найбільш характерними є захворювання, що виникають внаслідок статичної робочої пози. Найбільш частим захворюванням для інженера-механіка з обслуговування та ремонту повітряних суден постає радикуліт 22,0%; 20,0% вірусні інфекції; 18,0% остеохондроз; 8,0% запальні процеси; 7,0% невралгія; 6,0% гіпертонія; 6,0% варикозне розширення вен; 6,0% порушення постави; 4,0% захворювання очей; 3,0% глухість (Рис 5).

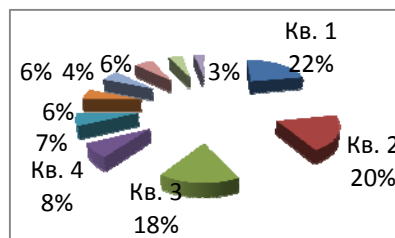


Рис. 5. Характерні захворювання інженера-механіка з обслуговування та ремонту повітряних суден

Часті загострення радикуліту можна пояснити тим, що у середньому інженер-механік з обслуговування та ремонту повітряних суден знаходиться у вимушеній працюючій позі стоячи біля 50,16% працюючого часу. Тривале перебування у такій позиції приводить до загострення хвороб хребта. Викривлення хребта у грудному відділку перешкоджає роботі серця, спричиняє порушення вентиляції легенів, що загалом знижує обмін речовин у організмі. Постійне перебування у зігнутому положенні погіршує процес травлення. У результаті тривалого знаходження у позі стоячи у інженера - механіка з обслуговування та ремонту повітряних суден спостерігається велике фізичне навантаження на м'язи згиначів ступні, що спричиняє плоскостопість. Огляд і ремонт авіаційної техніки вимагає від інженера - механіка з обслуговування та ремонту повітряних суден суттєвого напруження зору особливо вночі, так як величина дослідження об'єкта дуже велика і виконується при освітленні, що обумовлює зниження зору. Проведені нами дослідження особливостей професійної діяльності інженера - механіка авіаційної галузі дозволяють констатувати, що у змісті професіограми важливу роль також відіграють психічні якості. Цим фахівцям необхідні, наприклад, такі якості як здатність одночасно сприймати декілька об'єктів (обсяг уваги), виконувати одночасно декілька дій (розподілення уваги), швидко переключати увагу з одного об'єкта на інший, зосереджувати її на одному об'єкті (концентрація уваги), здатність утримувати інтенсивність уваги з плином тривалого часу (стійкість уваги). Крім того інженерам – механікам потрібне розвинене оперативне мислення, так як вони повинні вміти швидко аналізувати отриману інформацію, вибрати правильне рішення, а також швидко його реалізувати. У професії інженера – механіка велике значення має оперативна і тривала пам'ять, тобто здатність запам'ятовувати на короткий і тривалий час значний обсяг інформації і здатність ефективно оперувати нею, це також важливо розвивати у студентів, котрі обрали цей фах. Всі ці якості реально можна формувати в інженерів – механіків ще у період навчання у ВНЗ засобами фізичної

культури та масового спорту. Загальновідомо, що фізичні вправи є найбільш оптимальним засобом для виховання і розвитку необхідних професійно важливих фізичних якостей і психофізіологічних здібностей та феноменом, правильне використання якого сприяє швидкому пристосуванню до всіх вимог професії, і покращує рівень розвитку професійно важливих здібностей.

**ВИСНОВОК.** Проведений хронометраж та опитування вказують на те, що виховання професійно важливих фізичних якостей і психофізіологічних характеристик, формування прикладних рухових умінь і навичок, притаманних даній професії, є тими напрямками, відповідно до яких здійснюється професійно-прикладна фізична підготовка.

#### **ЛІТЕРАТУРА**

- Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 68 "Авіаційний транспорт": Професії керівників, професіоналів, фахівців, технічних службовців та робітників // Наказ Міністерства транспорту України N 488 (v0488361-02) від 17.07.02.
- Пономарева Г. В. Формирование профессионально важных двигательных способностей у студентов: дис. ... канд. пед. наук 13.00.04. / Пономарева Галина Владимировна. – Рязань, 2009. – 155 с.
- Раєвський Р. Т. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів вищих навчальних закладів: навч.-метод. посіб. / Р. Т. Раєвський, С. М. Канішевський; – О.: Наука і техніка, 2010. – 380 с.
- Klien P. The Handbook of Psychological Testing. – London: Poutledge, 1994. – 320 p.
- Prusik Ka. Stan I perspektywy zdrowia I aktywności fizycznej młodego człowieka / Prusik Ka., Prusic Krz., Gцmer K. – W. : Telesna vychova a sport na univerzitach III : zbornik redeckich prac (CD-ROM), Nitra, Slovenska polno hospodarsks univerzita, 2008. – S. 115–129.
- Strauss A. Basics of Qualitative Research / A. Strauss, J. Corbin. – London: Sage, 1998.

**Футорный С. М.**

**Национальный университет физического воспитания и спорта Украины**

#### **СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА СОСТАВЛЯЮЩИХ КАЧЕСТВА ЖИЗНИ СТУДЕНТОВ УКРАИНЫ И РОССИИ**

**В статье рассмотрены актуальные вопросы сопоставления структурных составляющих качества жизни студентов Украины и России. Дана сравнительная характеристика самооценки студентами собственного здоровья, работоспособности, удовлетворенности условиями труда и быта, режима дня, питания и сна, уровня двигательной активности. Представленные результаты исследований позволили заключить, что основной причиной роста заболеваемости среди студенческой молодежи является снижение уровня двигательной активности, как в повседневной жизни, так и в сфере их трудовой деятельности. Полученные данные подтверждают неактивность и практически полное отсутствие желания к самостоятельному саморазвитию и самосовершенствованию среди представителей современной молодежи Украины и России, доказывая на практике и научно обосновывая острую необходимость поиска, разработки и внедрения технологически новых и более совершенных путей мотивации молодых людей к повышению собственного уровня двигательной активности, рационализации режима дня, питания, наблюдению за состоянием здоровья, его сохранением и укреплению.**

**Ключевые слова:** качество жизни, здоровье, студент, здоровый образ жизни, студенческая молодежь, режим дня, питание, особенности труда, двигательная активность.

**Футорный С.М. Порівняльна характеристика складових якості життя студентів України і Росії.** У статті розглянуто актуальні питання співставлення структурних складових якості життя студентів України та Росії. Дана порівняльна характеристика самооцінки студентами власного здоров'я, працездатності, задоволеності умовами праці та побуту, режиму дня, харчування та сну, рівня рухової активності. Представлені результати досліджень дозволили зробити висновок, що основною причиною зростання захворюваності серед студентської молоді є зниження рівня рухової активності, як у повсякденному житті, так і в сфері їх трудової діяльності. Отримані дані підтверджують не активність і практично повну відсутність бажання до самостійного саморозвитку та самовдосконалення серед представників сучасної молоді України і Росії, доводячи на практиці та науково обґрунтовуючи гостру необхідність пошуку, розробки і впровадження технологічно нових і більш досконалих шляхів мотивації молодих людей до підвищення власного рівня рухової активності, раціоналізації режиму дня, харчування, спостереження за станом здоров'я, його збереженням і зміцненням. Ключові слова: якість життя, здоров'я, студент, здоровий спосіб життя, студентська молодь, режим дня, харчування, особливості праці, рухова активність.

**Ключові слова:** якість життя, здоров'я, студент, здоровий спосіб життя, студентська молодь, режим дня, живлення, особливості праці, рухова активність.